УДК 331.5
JEL Classification: M5, J21
ORCiD: 0000-0002-1608-4195
DOI https://doi.org/10.17721/tppe.2022.45.18

Шемінов О. Є., аспірант,
Університет економіки та права КРОК

ДОСЛІДЖЕННЯ СУТНОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ПРАЦІ ЗА СУЧАСНИХ УМОВ

У статті проведено аналіз сучасних підходів до визначення сутності категорії «діджиталізація» згідно з поглядами вітчизняних та зарубіжних вчених, а також авторитетних установ і організацій, у результаті чого встановлено, що єдиного підходу до поняття діджиталізації у науковій літературі наразі не існує. Визначено, що для характеристики рівня діджитал-розвиненості соціально-економічної сфери можна використовувати індекс мережевої готовності (Networked Readiness Index), що є загальновизнаним міжнародним показником і вважається індикатором інноваційного та технологічного потенціалу країн, можливостей їх розвитку у сфері високих технологій та цифрової економіки. Проаналізовано індекс мережевої готовності для України у порівнянні з країнами-лідерами розвитку у діджитал-сфері. Встановлено, що для сучасного діджиталізованого ринку праці властиві такі особливості: зростання обсягів робіт, виконаних за рахунок використання цифрових технологій; збільшення кількості електронних бірж праці (посередників між працівниками та роботодавцями); зростання загальної кількості незалежних самозайнятих професіоналів-фрілансерів; поширення нових форм праці на основі укладання контрактів на тимчасове працевлаштування, нульових трудових договорів; поширення краудсорсингу. Запропоновано авторське визначення поняття «діджиталізація праці», яке у статті визначається як трансформація процесу виконання різних видів робіт працівниками, способів їх виконання та традиційних видів зайнятості (здебільшого дистанційно від місця розташування роботодавця), що пов'язано з появою нових сфер знань (великі дані, соціальні мережі, електронна комерція, робототехніка, штучний інтелект тощо) на основі використання цифрових технологій, зокрема мобільних додатків, міжнародних платформ, електронних бірж праці тощо. Здійснено класифікацію нових форм трудових відносин працівників під впливом діджиталізації за такими ознаками трансформаційних змін праці як: робоче місце, графік роботи, спосіб найму працівника та характеристика людського капіталу.

Ключові слова: *діджиталізація, діджиталізація праці, е-працівник, індекс мережевої готовності, трансформація форм трудових відносин працівників, аутсорсинг, краудсорсинг, аутстаффінг, фріланс.*

Постановка проблеми. За останні роки на вітчизняному та світовому ринку сформувався цілий ряд нових трендів, які, на думку науковців та експертів, стануть довгостроковими і зададуть напрям подальшого соціально-економічного розвитку. Серед таких трендів вагоме місце зайняла загальна диджиталізація економіки (впровадження цифрових технологій та інвестиції в них, кібербезпека, адаптованість законодавчої бази до нових технологій, високотехнологічне виробництво тощо), що призвело в тому числі і до діджитал-трансформації ринку праці. Це відобразилось на таких аспектах ринку праці як активний розвиток гнучких форм зайнятості та

популяризація всіх видів дистанційної роботи за допомогою сучасних цифрових технологій, зростання запитів з боку персоналу на корпоративні програми «безперервного навчання протягом життя», переосмислення ключових якостей працівника, зокрема надання переваг таким його характеристикам як стресостійкість, самоорганізованість, вміння критично мислити та здібностям, які є цінними в атмосфері інформаційної роботи і швидкого розвитку цифрових технологій.

Аналіз останніх публікацій. Окремими аспектами дослідження питань діджиталізації економіки займалось багато вітчизняних та зарубіжних науковців. Зокрема, дослідженню загальних понять діджиталізації соціально-економічної сфери, ринку праці та зайнятості присвячені роботи О. В.Абакуменко [5], Н. А. Азьмук [13], О. Є. Гашутіна [4], І. О. Грінчук [6], О. А. Грішнова [18], О. М. Грибіненко [2], О. Є. Гудзь [3], А. В. Гуренко [4], А. О. Деркач [5], М. В. Корнєєва [5], С. Я. Король [6], А. В. Лапін [6], М.І. Назаров [8], М.А.Нізельська [8], Д.О. Оленюк [6], Є. В. Польовик [6], С. І. Туль [10], С. А. Федюнін [3], В. В. Щербина [3], З. М. Якименко [12] та інших.

Своєчасність цих тематичних досліджень обумовлена інтенсивним впровадженням та використанням діджитал-технологій в усіх сферах суспільно-економічного життя. Також особливої актуальності питання діджиталізації праці набуло у зв'язку із поширенням пандемії COVID-19 та воєнною агресією росії проти України. Відповідно, зазначене явище торкнулося не лише організації самого процесу праці, а й компетентісно-психологічних характеристик працівника, системи навчання і розвитку кадрового потенціалу підприємств тощо. Трансформації соціально-економічних процесів на ринку праці під впливом діджиталізації набули нових співвідношень і форм функціонування, тому їх дослідження має важливе теоретичне і прикладне значення.

Невирішені частини проблеми. Під впливом нових викликів сучасності, зокрема пандемії COVID-19, воєнної агресії росії проти України, цифровізації та глобалізації економічних процесів, процес діджиталізції праці в Україні перейшов у стадію інтенсивного розвитку та формування. З метою розуміння трансформаційних змін і визначення тенденцій сучасних перетворень у сфері трудових відносин, необхідним є проведення комплексного аналізу сутності поняття діджиталізації загалом, та діджиталізації праці зокрема, її особливостей, оновлення класифікації нових форм трудових відносин у зв'язку з поширенням цього явища.

Метою статті є визначення сутності та особливостей поняття «діджиталізація праці» в контексті сучасного розвитку цифрових соціально-економічних відносин та інтеграції України у світовий електронний ринок.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети використовувались такі загальнонаукові методи дослідження: теоретичного узагальнення, порівняння, аналізу і синтезу, класифікації – для дослідження сутності поняття «діджиталізація», формування авторського визначення категорії «діджиталізація праці» та класифікації сучасних форм діджиталізації праці в Україні; статистичного аналізу – для порівняння показника NRI України з країнами-лідерами та визначення тенденцій і перспектив поширення діджиталізації економічних і трудових відносин; графоаналітичний метод – для наочного відображення результатів досліджень.

Результати дослідження. Поняття діджиталізації відносно недавно стало вживатися в наукових публікаціях, однак дуже швидко стало предметом дискусій у багатьох роботах як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Не зважаючи на це, сьогодні діджиталізація є одним із найбільш складних, комплексних і малодосліджених процесів трансформації глобальної економіки. При цьому явище діджиталізації стосується не тільки цифрових пристроїв, а й праці людей, активно залучених у взаємодію з цифровими технологіями. Для визначення і розуміння сутності даного процесу, а також формування категорії «діджиталізація праці», на нашу думку, необхідно провести глибокий аналіз різних підходів до визначення терміну «діджиталізація» з точки зору сучасних вітчизняних та зарубіжних учених, а також міжнародних авторитетних організацій (табл. 1).

Таблиця 1

Дослідження різних підходів до визначення сутності категорії «діджиталізація»

№ п/п	Автор, джерело	Дефініція діджиталізації
Визначення вітчизняних вчених		
1	З. М. Якименко [12]	Це загальний термін для позначення цифрової трансформації суспільства та економіки. Він описує перехід від індустріальної епохи й аналогових технологій до епохи знань і творчості, для якої є характерним застосування цифрових технологій та інновацій цифрового бізнесу
2	А. О. Деркач, М. В. Корнєєва, О. В. Абакуменко [5, с.69]	Процес переведення певного інформаційного поля з аналогового у цифровий формат для більш легкого подальшого використання на сучасних електронних девайсах.
3	О. Є. Гудзь, С.А. Федюнін, В. В. Щербина [3, с.19]	Заснований на можливостях сучасної ІТ-індустрії процес застосування підприємствами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для досягнення своєї мети, зорієнтований на трансформацію існуючих бізнеспроцесів шляхом їх диджиталізації.
4	Д. Семилітко [9, с. 77]	Перехід організації до нових способів мислення й роботи на базі використання соціальних, мобільних та інших цифрових технологій; зміну стилю управління, систем заохочення і прийняття нових бізнес-моделей.
5	О. М. Грибіненко [2,с.35]	Трансформація, проникнення цифрових технологій щодо оптимізації та автоматизації бізнес-процесів, підвищення продуктивності та покращення комунікаційної взаємодії зі споживачами.
6	С. Я. Король, Є. В. Польовик [6, с.69]	Передбачає створення системи збору, зберігання і аналізу даних, оптимізацію пошуку інформації з використанням Інтернету, обробку великих масивів даних, застосування штучного інтелекту, Інтернет речей у виробництві та інші складові.
7	А. В. Гуренко, О. Є. Гашутіна [4,с.740]	Процес використання цифрових технологій з одночасним поліпшенням системи обслуговування клієнтів.
8	А. В. Лапін, І. О. Грінчук, Д.О. Оленюк [7]	Розглядається в якості процесу переведення економічної діяльності у новий формат, що полягає у використанні цифрових технологій та сприяє оптимізації процесів ведення бізнесу, підвищення доходу від провадження підприємницької діяльності та удосконалює систему комунікації зі споживачами.
9	С. І. Туль [10]	Процес широкомасштабних змін у відносинах між акторами (уряд, бізнес, соціум у представництві його індивідуумів), що відбуваються в усіх сферах суспільної діяльності під впливом інтеграції цифрових технологій, діджиталізованих даних і мережі Інтернет. У результаті цих відносин формується цілісна цифрова екосистема.
Визначення зарубіжних вчених		

Продовження таблиці 1

10	Ж.-П. де Клерк [17]	Формування цифрових версій аналогових чи фізичних об'єктів, наприклад, документів у паперовому вигляді, відео- чи фото, звукозаписів тощо. При цьому автором зазначено, що такі версії знаходять своє вираження у бітах, які є мінімально адресованою одиницею інформації в мережах та їх окремих складових елементах.
11	В. Скуотто, Ф. Серравалле, А. Мюррей, М. Віассоне [23]	Процес упровадження цифрових технологій для зміни бізнес-моделі з метою отримання вигоди від використання нових, передових технологій, що обробляють гігантський цифровий потік інформації в рамках динамічної цифрової мережі.
12	С. Бреннен, Д. Крейс [14]	Сприйняття або збільшення використання цифрових і комп'ютерних технологій в організації, галузі, країні тощо, як спосіб перебудови багатьох сфер соціального життя навколо цифрових комунікацій та медіа інфраструктури.
13	Т. Окс і Ю. А. Ріман [22]	Інтеграція цифрових технологій у повсякденне життя шляхом перенесення у цифровий формат усього, що можна діджиталізувати.
Визначення авторитетних установ та організацій		
14	Консалтингова компанія, що спеціалізується на дослідженнях галузі IT «Gartner» [16]	Процес переходу до організації цифрового бізнесу на основі використання цифрових технологій для зміни бізнесмоделі з метою надання нових можливостей для отримання прибутку та створення цінності.
15	Організація економічного співробітництва та розвитку (OECD) [24]	Процес взаємопов'язаного використання даних і цифрових технологій, що сприяє появі нових або зміні існуючих видів діяльності.
16	Міжнародний валютний фонд (IMF) [20]	Діджиталізація охоплює широкий спектр нових способів застосування інформаційних технологій у бізнес-моделях, які трансформують економіку та суспільство.

Джерело: побудовано автором за матеріалами власних досліджень

Як бачимо з таблиці 1, єдиного підходу до поняття діджиталізації у науковій літературі поки що не існує. Однак більшість вчених погоджуються із думкою, що діджиталізація супроводжується переходом до нових способів мислення й роботи на базі використання інформаційно-комунікаційних та інших цифрових технологій. Охарактеризувати та оцінити такий перехід досить складно, однак, в узагальненому розумінні для цього може бути використаний ряд міжнародних показників інноваційного та технологічного розвитку країн.

Зокрема, одним із найважливіших загальновизнаних міжнародних показників, що вважається індикатором інноваційного та технологічного потенціалу країн, можливостей їх розвитку у сфері високих технологій і цифрової економіки є індекс мережевої готовності (Networked Readiness Index – NRI). Індекс розроблено у 2002 році всесвітнім економічним форумом (World Economic Forum) та міжнародною школою бізнесу INSEAD у рамках щорічних доповідей щодо розвитку глобального інформаційного суспільства. У 2019 році NRI доопрацьовано і передано у ведення Інституту Портуланс (Portulans Institute), який проводить дослідження у партнерстві зі Світовим альянсом інформаційних технологій та послуг (World Information Technology and Services Alliance). Індекс NRI є узагальнюючим показником, який включає в себе достатньо велику кількість індикаторів стану ІКТ країни, серед яких – мобільні тарифи та ціни на телефони; доступ домогосподарств до широкосмугового інтернету, доступ до інтернету в школах та інших закладах освіти; розробка мобільних додатків; оцінка впровадження нових технологій та інвестиції в них; кібербезпека; адаптованість законодавчої бази до нових технологій; високотехнологічне виробництво тощо [21]. Крім того, сьогодні NRI Індекс

використовується як засіб аналізу для побудови порівняльних рейтингів, що відображають рівень розвитку інформаційного суспільства в різних країнах, тому, на нашу думку, такий показник може характеризувати ступінь діджитал-розвиненості соціально-економічниї сфери. Індекс мережевої готовності для України у порівнянні з країнами-лідерами відображено на рисунку 1.

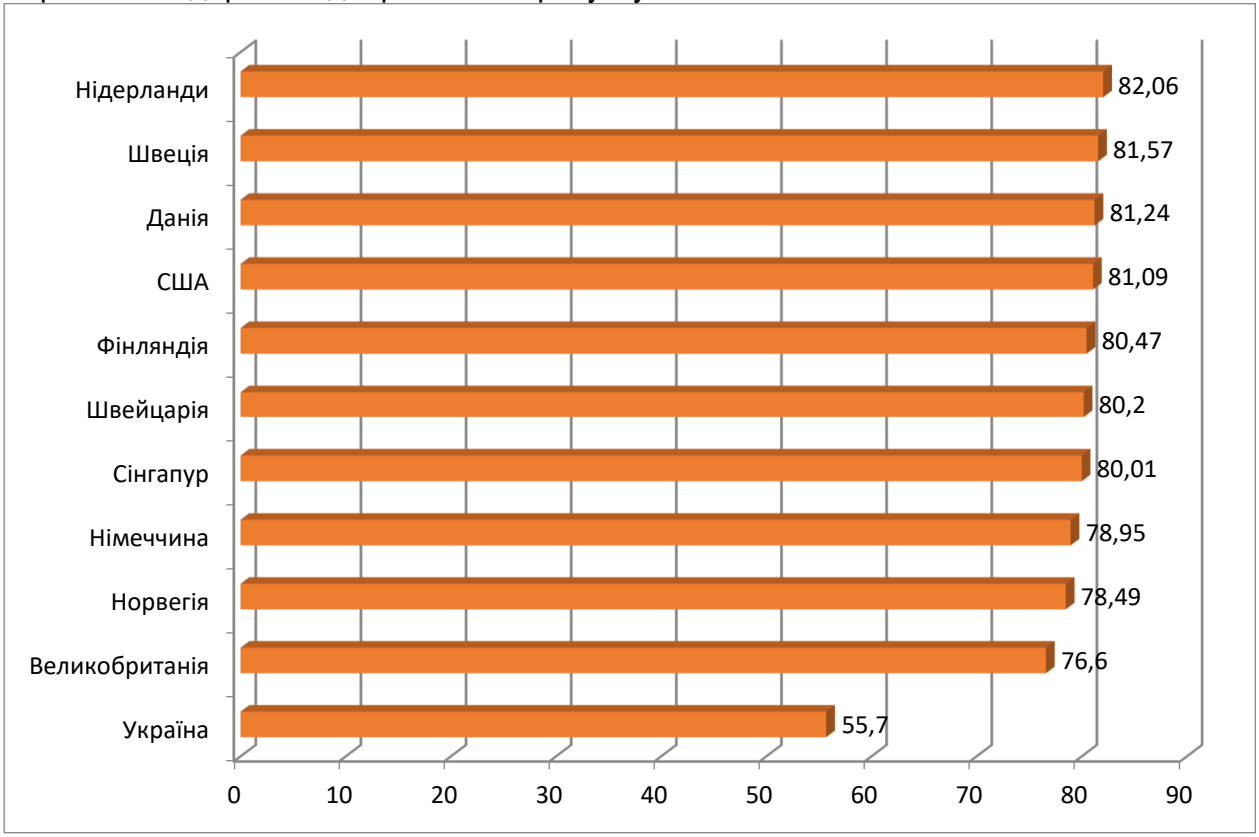

Рисунок 1. Порівняння індексу мережевої готовності (NRI) України з країнами-лідерами діджитал-індустрії у 2021 році

Джерело: Побудовано автором за даними [21]

На нашу думку, існує тісний зв'язок між розвитком діджитал-технологій та економічним благополуччям в країні, оскільки інформаційно-комунікаційні технології відіграють провідну роль у розвитку інноваційної діяльності, підвищенні продуктивності та конкурентоспроможності праці і економіки загалом, диверсифікують економіку та стимулюють ділову активність, сприяючи підвищенню рівня життя людей.

Дослідники PricewaterhouseCoopers відзначають, що збільшення рівня діджиталізації країни на 10% призводить до зростання ВВП на душу населення до 0,75% та до помітного зниження рівня безробіття. Водночас, автори дослідження Digital Business Transformation зазначають, що понад 50% глобального ВВП протягом найближчих років буде надходити саме від діджитал індустрії. Очікується, що цей напрям забезпечить ріст в кожній галузі, незалежно від того, мала вона раніше цифрові інструменти чи ні [1].

Відповідно до цього, формування діджиталізованого ринку праці дає будь-якому бізнесу гнучкий доступ до великої кількості мобільної робочої сили, яка

характеризується специфічними навичками та компетенціями для вирішення актуальних проблем. Для сучасного діджиталізованого ринку праці стають притаманними такі особливості:

1) зростання обсягів робіт, виконаних за рахунок використання цифрових технологій;

2) збільшення кількості електронних бірж праці (посередників між працівниками та роботодавцями);

3) зростання загальної кількості незалежних самозайнятих професіоналів-фрілансерів;

4) поширення нових форм праці на основі укладання контрактів на тимчасове працевлаштування, нульових трудових договорів (zero hours contract – трудовий договір, за яким роботодавець не гарантує працівникові щоденну зайнятість і оплачує тільки фактично відпрацьовані години); парасолькових договорів (umbrella contract – трудовий договір, що складається з низки індивідуальних договорів);

5) поширення краудсорсингу – залучення «розумного натовпу» для спільного пошуку ефективних бізнес-рішень [11].

Виходячи з цього, у нашому розумінні поняття діджиталізація праці – це трансформація процесу виконання різних видів робіт працівниками, способів їх виконання та традиційних видів зайнятості (здебільшого дистанційно від місця розташування роботодавця), що пов'язано з появою нових сфер знань (великі дані, соціальні мережі, електронна комерція, робототехніка, штучний інтелект тощо) на основі використання цифрових технологій, зокрема мобільних додатків, міжнародних платформ, електронних бірж праці тощо. Також діджиталізація праці характеризується суттєвими змінами у структурі зайнятості працівників, акцент переноситься на кадри, здатні працювати за умов невизначеності і виконувати найскладніші аналітичні завдання, здатні імпровізувати і творчо мислити. Тим самим діджиталізація сприяє формуванню принципово нового прошарку кадрового потенціалу, який здатен адаптуватися до умов цифрової економіки і стати одним з найголовніших елементів новітнього економічного укладу.

Таким чином, із зростанням інтенсивності вищезазначених тенденцій в економіці та розвитком діджиталізації праці постає необхідність у класифікації нових форм трудових відносин працівників. На думку більшості вчених, найважливішими ознаками класифікації трансформаційних змін праці під впливом діджиталізації необхідно вважати робоче місце, графік роботи, спосіб найму працівника та характеристики людського капіталу (рис. 2).

Рис. 2. Класифікація нових форм трудових відносин працівників під впливом діджиталізації за найважливішими ознаками трансформаційних змін праці

Джерело: побудовано автором за матеріалами власних досліджень

Отже, за критерієм робочого місця під впливом діджиталізації праці можна виокремити такі трансформації у формах роботи: 1) домашня форма роботи, за якої працівники постійно або частково виконують роботу вдома, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології віддалено від головного офісу; 2) мобільна робота за якої працівники виконують робочі обов'язки (включаючи посадові обов'язки) частково або повністю за межами основного місця роботи (офіс, дім), у відрядженнях, на об'єктах клієнтів, у спільних робочих центрах тощо. Залежно від основного місця роботи працівника мобільні форми роботи розрізняють таким чином: мобільна офісна робота (працівник знаходиться поза основним місцем роботи протягом більш ніж 20% робочого часу); мобільна позаофісна робота (працівник здійснює роботу на певному робочому місці, але поза офісом, як правило, у відрядженні, переїжджаючи з одного пункту призначення в інший). Поліпшення комунікацій, зростаючий інформаційний потік, асиметрія в часі, віддалене розташування місця проживання працівників від офісу спричиняє ситуацію, коли стабільний графік роботи як один із елементів організації класичних трудових

відносин, поступово втрачає своє значення у сучасній цифровій економіці. Найбільш розповсюджені форми праці, класифіковані за критерієм робочого графіку працівника в умовах розвитку діджитал-економіки: 1) робота за сумісництвом (виконання певного обсягу роботи, а не тривалість робочого дня або визначені ним часові межі); 2) праця з гнучким графіком роботи (самостійне визначення графіку робочого часу працівником в межах визначеної загальної кількості робочих годин); 3) тимчасова робота (робота на умовах строкових трудових договорів). Також із впливом діджиталізації зазнає значних змін метод найму працівників: 1) аутсорсинг (форма запозиченої праці, яка визначає передачу певних видів і функцій виробничої професійної діяльності від однієї компанії до іншої на підставі договору); 2) краудсорсинг (форма запозиченої праці, яка передбачає залучення в компанію аутсорсингових інтелектуальних працівників для посередництва інформаційних технологій з метою ефективного та оперативного вирішення проблем, що постають перед бізнесом, державою та суспільством загалом); 3) аутстаффінг (позаштатне залучення працівників, які надають від імені виконавця певні послуги (роботи) за місцем розташування замовника та не вступають з ним безпосередньо в будь-які правові відносини (цивільно-правові, трудові); 4) фріланс (форма самозайнятості, яка передбачає віддалене виконання певного виду позаштатної роботи через Інтернет) [8, с. 20].

Класичні характеристики людського капіталу за умов діджиталізації трансформуються у цифрову робочу силу, що передбачає залучення до роботи працівників з інноваційним типом мислення, ліквідацію цифрового розриву у навичках, забезпечення постійного удосконалення знань і вмінь за допомогою сучасних технологій тощо [15].

За даними наукових досліджень, останніми «вимогами» диджиталізації до працівників є: володіння когнітивними навичками (відмінне запам'ятовування інформації, вміння знаходити та якісно обробляти, перетворювати інформацію, вміння робити висновки, моделювати та будувати гіпотези, отримані знання застосовувати на практиці); по-друге, володіння соціально-поведінковими навичками (уміння взаємодіяти в команді на основі позитивного спілкування, уміння адекватно реагувати на стресові ситуації на основі управління емоціями та емоційним станом, вміння проводити адекватну самооцінку та оцінку оточуючих, уміння вирішувати проблемні ситуації); по-третє, володіння цифровими навичками, а саме розвиток та застосування цифрового інтелекту, в основі якого має бути розвиток цифрового підприємництва.

Висновки. Діджиталізація праці створює у соціально-економічній сфері не лише позитивний ефект, але і певні проблеми. Особливо негативно наслідки діджиталізації праці можуть відобразитися на середньостроковій кон'юнктурі ринку праці України. Так, уже в найближчому майбутньому роботодавці можуть зіштовхнутися з недостатністю трудових ресурсів, які відповідають новим вимогам до діджиталізації праці. Щоб запобігти зазначеним негативним наслідкам, необхідне подальше глибоке вивчення основних аспектів та тенденцій діджиталізації праці, її впливу на кон'юнктуру ринку праці, сучасних можливостей і загроз для роботодавців і

працівників в умовах прискорення цифровізації економічних процесів, ролі освіти і професійної підготовки у вирішенні потенційних проблем дефіциту людських ресурсів та робочих місць тощо. Адже у разі виникнення ризиків саме технологічні аспекти виробництва роблять людський капітал важливим фактором для продовження реалізації стратегії підприємства та його розвитку.

Література.

1. Артем'єва О. Діджиталізація як основний фактор розвитку кадрового потенціалу агросектору України. Нарощування фінансово-економічного потенціалу суб'єктів економічних відносин як основа поступального розвитку територіально-господарських систем : моногафія. Т. : ФОП Паляниця В.А., 2021. С. 174–186.
2. Грибіненко О. М. Діджиталізація економіки в новій парадигмі цифрової трансформації. Міжнародні відносини. Серія «Економічні науки», № 16, 2018р. С. 35-37.
3. Гудзь О. Є., Федюнін С. А., Щербина В. В. Диджиталізація, як конкурентна перевага підприємств. Економіка. Менеджмент. Бізнес, 2019, № 3 (29). С.18-24.
4. Гуренко А. В., Гашутіна О. Є. Напрями розвитку систем управління в умовах діджіталізації бізнесу в Україні. Економіка і суспільство. Мукачівський державний університет. 2018. Випуск №19. С.739-745.
5. Деркач А. О., Корнєєва М. В., Абакуменко О. В. Діджиталізація банківського сектору України. Фінансові дослідження. 2016. № 1. С. 69-75.
6. Король С. Я., Польовик Є. В. Діджиталізація економіки як фактор професійного розвитку. Modern Economics. 2019. № 18(2019). С. 67-73.
7. Лапін А. В., Грінчук І. О., Оленюк Д.О. Діджиталізація економіки в Україні: сучасний стан та перспективи. Електронний журнал «Ефективна економіка». 2022. № 7. DOI: https://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.7.22 (Дата звернення: 03.01.2023)
8. Назаров М.І., Нізельська М.А. Вплив діджиталізації економіки на транформацію світового ринку праці. Приазовський економічний вісник. 2020. С. 18–22.
9. Семилітко Д. Діджиталізація в дії: як цифрова трансформація бізнесу впливає на успіх компанії. Аудитор України. 2019. № 5. С. 76-79.
10. Туль С. І. Нові форми праці в умовах діджиталізації економіки та світового ринку праці. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». 2019. Вип. 23. Ч. 2. С. 100–105.
11. Туль С. І. Поширення електронних бірж праці в умовах віртуалізації економіки. Сучасні тенденції розвитку світової економіки : збірник матеріалів IX міжнар. наук.-практ. конф., 26 травня 2017 р. Харків : ХНАДУ, 2017. Т. II. С. 175–176.
12. Якименко З. М. Діджиталізація як інструмент усунення ризику людської помилки. Науково-виробничий журнал «Охорона праці», 2021. URL: https://ohoronapraci.kiev.ua/article/bezpeka-praci/didzitalizacia-ak-instrument-usunenna-riziku-ludskoi-pomilki (Дата звернення: 03.01.2023)
13. Azmuk N., Grishnova O., Kuklin O. Digital employment: Ukraine's ranking in the global division of digital labour. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, 2022, 2(43), pp, 380–391.
14. Brennen S.J., Kreiss D. Digitalization, The International Encyclopedia of Communication Theory and Philosophy, John Wiley & Sons. 2016. P. 1-11.
15. Digital Transformation and the Evolution Of HR Trends. Infosystems AA Ltd. Integrated Report 2018. 2018. URL: http://infosystems.mu/digital-transformation-and-the-evolution-of-hr-trends
16. Digitalization. Gartner IT Glossary. URL: https://www.gartner.com/itglossary/digitalization/

17. Digitization, digitalization and digital transformation: the differences. i-SCOOP. 2021. URL: https://www.i-scoop.eu/digital-transformation/digitization-digitalization-digital-transformation-disruption/ (дата звернення: 03.01.2023)
18. Grishnova O. Transition to a new economy: transformation trends in the field of income and salary functions / O. Grishnova, O. Brintseva, A. Cherkasov // Problems and Perspectives in Management. – 2019. – № 17 (2). – P. 18–31.
19. Kalenyuk, I., Grishnova, O., Tsymbal, L., Djakona, A., & Panchenko, E. (2020). Formation of intellectual corporate capital: methods and moderntrends. Bulletin the National academy of sciences of the Republic of Kazakhstan, 1(383), 182-191. https://doi.org/10.32014/2020.2518-1467.23
20. Measuring the Digital Economy. International Monetary Fund. URL: https://www.imf.org/en/Publications/Policy-Papers/Issues/2018/04/03/022818-measuring-the-digital-economy (Дата звернення: 03.01.2023)
21. Network Readiness Index 2021. Benchmarking the Future of the Network Economy. Portulans institute. URL: https://networkreadinessindex.org/ (Дата звернення: 03.01.2023).
22. Ochs T., Riemann U. A. IT Strategy Follows Digitalization. Encyclopedia of Information Science and Technology, Fourth Edition . Hershey, PA: IGI Global, 2018. URL: doi:10.4018/978-1-5225-2255-3.ch075 (Дата звернення: 03.01.2023)
23. Scuotto V., Serravalle F., Murray A., Viassone M. The Shift towards a Digital Business Model: A Strategic Decision for the Female Entrepreneur. Women Entrepreneurs and Strategic Decision Making in the Global Economy. Hershey, PA: IGI Global, 2019. URL: doi:10.4018/978-1-5225-7479-8.ch007 (Дата звернення: 03.01.2023)
24. Vectors of Digital Transformation. OECD Digital Economy Papers. No. 273. OECD Publishing. Paris, 2019. URL: https://doi.org/10.1787/5ade2bba-en (Дата звернення: 03.01.2023)

References.

1. Artem"yeva O. Didzhytalizatsiya yak osnovnyy faktor rozvytku kadrovoho potentsialu ahrosektoru Ukrayiny. Naroshchuvannya finansovo-ekonomichnoho potentsialu sub"yektiv ekonomichnykh vidnosyn yak osnova postupal'noho rozvytku terytorial'no-hospodars'kykh system : monohafiya. T. : FOP Palyanytsya V.A., 2021. S. 174–186. [in Ukrainian].
2. Hrybinenko O. M. Didzhytalizatsiya ekonomiky v noviy paradyhmi tsyfrovoyi transformatsiyi. Mizhnarodni vidnosyny. Seriya «Ekonomichni nauky», № 16, 2018r. S. 35-37. [in Ukrainian].
3. Hudz' O. YE., Fedyunin S. A., Shcherbyna V. V. Dydzhytalizatsiya, yak konkurentna perevaha pidpryyemstv. Ekonomika. Menedzhment. Biznes, 2019, № 3 (29). S.18-24. [in Ukrainian].
4. Hurenko A. V., Hashutina O. YE. Napryamy rozvytku system upravlinnya v umovakh didzhitalizatsiyi biznesu v Ukrayini. Ekonomika i suspil'stvo. Mukachivs'kyy derzhavnyy universytet. 2018. Vypusk №19. S.739-745. [in Ukrainian].
5. Derkach A. O., Kornyeyeva M. V., Abakumenko O. V. Didzhytalizatsiya bankivs'koho sektoru Ukrayiny. Finansovi doslidzhennya. 2016. № 1. S. 69-75. [in Ukrainian].
6. Korol' S. YA., Pol'ovyk YE. V. Didzhytalizatsiya ekonomiky yak faktor profesiynoho rozvytku. Modern Economics. 2019. № 18(2019). S. 67-73. [in Ukrainian].
7. Lapin A. V., Hrinchuk I. O., Olenyuk D.O. Didzhytalizatsiya ekonomiky v Ukrayini: suchasnyy stan ta perspektyvy. Elektronnyy zhurnal «Efektyvna ekonomika». 2022. № 7. DOI: https://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.7.22 [in Ukrainian]. (Date of access: 03.01.2023).
8. Nazarov M.I., Nizel's'ka M.A. Vplyv didzhytalizatsiyi ekonomiky na tranformatsiyu svitovoho rynku pratsi. Pryazovs'kyy ekonomichnyy visnyk. 2020. S. 18–22. [in Ukrainian].
9. Semylitko D. Didzhytalizatsiya v diyi: yak tsyfrova transformatsiya biznesu vplyvaye na uspikh kompaniyi. Audytor Ukrayiny. 2019. № 5. S. 76-79. [in Ukrainian].
10. Tul' S. I. Novi formy pratsi v umovakh didzhytalizatsiyi ekonomiky ta svitovoho rynku pratsi. Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu. Seriya «Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo». 2019. Vyp. 23. CH. 2. S. 100–105. [in Ukrainian].

11. Tul' S. I. Poshyrennya elektronnykh birzh pratsi v umovakh virtualizatsiyi ekonomiky. Suchasni tendentsiyi rozvytku svitovoyi ekonomiky : zbirnyk materialiv IKH mizhnar. nauk.-prakt. konf., 26 travnya 2017 r. Kharkiv : KHNADU, 2017. T. II. S. 175–176. [in Ukrainian].
12. Yakymenko Z. M. Didzhytalizatsiya yak instrument usunennya ryzyku lyuds'koyi pomylky. Naukovo-vyrobnychyy zhurnal «Okhorona pratsi», 2021. URL: https://ohoronapraci.kiev.ua/article/bezpeka-praci/didzitalizacia-ak-instrument-usunenna-riziku-ludskoi-pomilki [in Ukrainian]. (Date of access: 03.01.2023).
13. Azmuk N., Grishnova O., Kuklin O. Digital employment: Ukraine"s ranking in the global division of digital labour. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, 2022, 2(43), pp, 380–391.
14. Brennen S.J., Kreiss D. Digitalization, The International Encyclopedia of Communication Theory and Philosophy, John Wiley & Sons. 2016. P. 1-11.
15. Digital Transformation and the Evolution Of HR Trends. Infosystems AA Ltd. Integrated Report 2018. 2018. URL: http://infosystems.mu/digital-transformation-and-the-evolution-of-hr-trends
16. Digitalization. Gartner IT Glossary. URL: https://www.gartner.com/itglossary/digitalization/
17. Digitization, digitalization and digital transformation: the differences. i-SCOOP. 2021. URL: https://www.i-scoop.eu/digital-transformation/digitization-digitalization-digital-transformation-disruption/ (Date of access: 03.01.2023).
18. Grishnova O. Transition to a new economy: transformation trends in the field of income and salary functions / O. Grishnova, O. Brintseva, A. Cherkasov // Problems and Perspectives in Management. – 2019. – № 17 (2). – P. 18–31.
19. Kalenyuk, I., Grishnova, O., Tsymbal, L., Djakona, A., & Panchenko, E. (2020). Formation of intellectual corporate capital: methods and moderntrends. Bulletin the National academy of sciences of the Republic of Kazakhstan, 1(383), 182-191. https://doi.org/10.32014/2020.2518-1467.23
20. Measuring the Digital Economy. International Monetary Fund. URL: https://www.imf.org/en/Publications/Policy-Papers/Issues/2018/04/03/022818- measuring-the-digital-economy (Date of access: 03.01.2023).
21. Network Readiness Index 2021. Benchmarking the Future of the Network Economy. Portulans institute. URL: https://networkreadinessindex.org/ (Date of access: 03.01.2023).
22. Ochs T., Riemann U. A. IT Strategy Follows Digitalization. Encyclopedia of Information Science and Technology, Fourth Edition . Hershey, PA: IGI Global, 2018. URL: doi:10.4018/978-1-5225-2255-3.ch075 (Date of access: 03.01.2023).
23. Scuotto V., Serravalle F., Murray A., Viassone M. The Shift towards a Digital Business Model: A Strategic Decision for the Female Entrepreneur. Women Entrepreneurs and Strategic Decision Making in the Global Economy. Hershey, PA: IGI Global, 2019. URL: doi:10.4018/978-1-5225-7479-8.ch007 (Date of access: 03.01.2023).
24. Vectors of Digital Transformation. OECD Digital Economy Papers. No. 273. OECD Publishing. Paris, 2019. URL: https://doi.org/10.1787/5ade2bba-en (Date of access: 03.01.2023).

Sheminov O.E.
graduate student
University of Economics and Law "KROK"

STUDY OF THE ESSENCE AND FEATURES OF DIGITALIZATION OF WORK UNDER MODERN CONDITIONS

Based on the results of the research, an analysis of modern approaches to defining the essence of the category "digitalization" was carried out according to the views of domestic and foreign scientists, as well as authoritative institutions and organizations, as a result of which it was established that there is no single approach to the concept of digitalization in scientific literature yet; It was determined that the Networked Readiness Index can be used to characterize the degree of digital development of the socio-economic sphere, which is a generally recognized international indicator and is considered an indicator of the innovative and technological potential of countries and their development opportunities in the field of high technologies and the digital economy; analyzed index of network readiness for Ukraine in comparison with countries-leaders of development in the digital sphere; It was established that the following features are characteristic of the modern digitized labor market: an increase in the volume of work performed due to the use of digital technologies; increasing the number of electronic labor exchanges (intermediaries between employees and employers); growth of the total number of independent self-employed freelance professionals; spread of new forms of work based on the conclusion of contracts for temporary employment, zero employment contracts; the spread of crowdsourcing. The author's understanding of the concept of "digitalization of work" is offered, which is defined in the article as the transformation of the process of performing various types of work by employees, methods of performance, and traditional workplaces (mostly remotely from the location of the employer), which is associated with new areas of knowledge (big data, social networks, e-commerce, robotics, artificial intelligence, etc.) based on the use of digital technologies and mobile applications, through electronic labor exchanges, etc. The classification of new forms of labor relations of employees under the influence of digitalization was carried out according to such signs of transformational changes of work as: workplace, work schedule, method of hiring an employee and characteristics of the human factor.

Key words: *digitalization, digitalization of work, e-employee, index of network readiness, transformation of forms of labor relations of employees, outsourcing, crowdsourcing, outstaffing, freelance.*